

BIDRAG TILL KÄNNEDOM OM
DE SVENSKA LANDSMÅLEN OCK SVENSKT FOLKLIV XIV.1

SKÅNSKA MELODIER

UPPTECKNADE

AV

NILS ANDERSSON

MED 3 PORTRÄTT

STOCKHOLM 1895—1916

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
[103221]

Melodierna äro upptecknade under åren 1887—1889.

De jämförelser ock upplysningar i övrigt, som äro under-
tecknade *Red.*, förskriva sig från den alltför tidigt bortgångne
musikförfattaren ADOLF LINDGREN.

Lorenz Brolin

från Åbekås.

Lorens Brolin.

(Vemmenhögs härad.)

Ljunits härad var närmaste målet för min resa. Trakten är ovanligt rik på spelmän, äldre så väl som yngre. Sålunda gjorde jag här bekantskap med en av häradets, kanske hela södra Skånes mäst kända personligheter, LORENS BROLIN från Abekås. Vid första sammanträffandet med honom märkte man, att sigenarblod flöt i hans ådror. De mörka, spelande ögonen, det blåsvarta, nu gräsprängda håret, de livliga rörelserna, det hetsiga lynnet bildade en typ vida skild från den i södra Skåne vanliga. Också tillhörde han den tattarsläkt, som för några tiotal år sedan var vitt förgrenad i Vemmenhögs och Ljunits härad, där den drog omkring, försörjande sig med förtunning och hästhandel. Tatarne äro ett musikaliskt släkte, och »Brolinarna» äro allmänt kända som skickliga fiolspelare.

LORENS BROLIN hade emellertid värdigast bevarat släktens traditioner i detta avseende, och för sitt fiolspel var han känd vida omkring. Spelmän äro i allmänhet ytterst stränga vid bedömandet av varandras prestationer; men bland alla de bondspelmän, med vilka jag sammanträffat, fanns ingen som ej med oförståll beundran omnämnde BROLINS färdighet att »gripa fiolen». Det var ovanligt rena toner han framlockade ur sitt instrument; oaktat sin höga ålder — 75 år — ock oaktat gikt i armen, som i hög grad försvårade stråkföringen, behandlade han ännu sin fiol med färdighet. Utan att ega den ringaste notkänedom spelade han säkert och korrekt de allra svåraste saker. Dock mindes gubben blott obetydligt av sin fordrom rikhaltiga repertoar.

Ett stycke, i vilket han hade synnerligen gott tillfälle att ådagalägga sin skicklighet, var den bekanta »Stenbockens polska» eller »Klägkepäljan» med sina pizzikaton och löpningar, dem

han utförde med värlig ledighet och elegans. Också hade han med denna polska, som alltid varit hans bravurnummer, väckt berättigat uppseende, varhälst han dragit fram. Någon bondspelman i egentlig mening har BROLIN aldrig varit, han bekvämde sig sällan att spela till dans. Det var föga förenligt med hans vagabondnatur och livliga temperament att en hel natt sitta fjättrad i spelmansvrån. Men hans repertoar var ändå bondspelmannens, fast hans goda urskiljning gjort den till en mera utsökt sådan, till ett urval av vad han här ock där kunnat uppsnappa under sina strövtåg. Ock Lorens nöjde sig sällan med att spela sina stycken under den form, han lärt dem. De ändrades ock försvårades, ofta till oigänkännlighet. Åttondelar förvandlades till säxtondelar o. s. v. Att en dylik ändring innebar ett förbättrande av melodien, därfor var Lorens' begåvning god borgen. Man behöver blott jämföra MUNKBERGS d-durskadrilj, under denna form tämligen allmänt spelad i Ljunits, Härrestads och Harjagers härad, med den uppteckning, jag gjort efter BROLINS spel, för att bilda sig en föreställning om hans skicklighet att »vekkla ud» sina melodier.

Vid dansgillen hälsades Lorens med jubel, då han, stadd på sina sedvanliga resor, oförmodat infann sig. Hans utomordentliga spel i förening med hans kvicka infall och slagfärdighet hade nämligen förskaffat honom en viss popularitet, ovanlig för den föraktade ras han tillhör. Om Lorens gäller också det omdömet, att han var en »beskedlig tattare». I Ystad, där LORENS BROLIN under sin krafts dagar var känd av en var, hände det mången gång, att han, den trasige virtuosen, inkallades i förnäma hus för att spela sina stycken under ackompagnement av piano. Hans slughet kom honom väl till pass, då han vid marknader utförde sina taskspelarekonster. Ty Lorens var även en smula trollkarl. Man trodde allmänt, att han kunde »förvända syn» på folk, liksom man tillskrev hans musik övernaturliga inflytelser. Så berättades, att då Lorens hängde sin fiol på väggen med stråken bredvid, »det spelade» i instrumentet.

LORENS BROLIN dog 1890. Redan för länge sen hade han helt och hållt slutat sina irrfärder på skånska landsbygden, och fiolen hade han överlemnat åt sina ävenledes musicaliskt begåvade söner.

Polskor.

Abekås.

1.

2.

alt.

alt.

alt.

alt.

Svanapolskan.

3.

bas.flag.

tr

bas.flag.

Flageoletter på bassträngen synas tillhöra »svanapolskorna» (jfr Teckn. o. toner, bilaga s. 24). »Svantoner» betyda flageoletter, enligt en anmärkning till »Svanpolskan» ur 26 i J. Bagges »Polskor och högtidsstycken från Gotland».

Ked.

4 a).

Stäm-
ning:

The musical score for '4 a.)' is in G major (two sharps) and 3/4 time. It consists of eight staves of music. Staff 1 starts with a quarter note followed by eighth notes. Staff 2 shows sixteenth-note patterns. Staff 3 features eighth-note pairs and sixteenth-note patterns. Staff 4 contains eighth-note pairs and sixteenth-note patterns. Staff 5 includes a fermata over the first two measures and a grace note. Staff 6 shows eighth-note pairs and sixteenth-note patterns. Staff 7 includes eighth-note pairs and sixteenth-note patterns. Staff 8 concludes with three pizzicato strokes indicated by 'piz. piz. piz.' above the staff.

4 b). *Stäm- ning:

alt.

^{*}) Under b) införes föregående melodi, noterad för violin.

Stenbockens polska.

5 a). Stäm-
ning:

Musical score for 'Polskor' by Lorens Brolin, featuring six staves of music in G major, 2/4 time. The score consists of six staves, each with a treble clef and a key signature of one sharp. The first four staves are for strings (two violins, viola, cello/bass) and the last two are for piano. The music includes various performance instructions such as *piz.*, *arc.*, and *col arco*.

Staff 1: Treble clef, 2/4 time, G major. Measures 1-2: Sixteenth-note patterns. Measure 3: Sixteenth-note patterns followed by a measure of eighth notes. Staff 2: Treble clef, 2/4 time, G major. Measures 1-2: Sixteenth-note patterns. Measure 3: Sixteenth-note patterns followed by a measure of eighth notes. Staff 3: Treble clef, 2/4 time, G major. Measures 1-2: Sixteenth-note patterns. Measure 3: Sixteenth-note patterns followed by a measure of eighth notes. Staff 4: Treble clef, 2/4 time, G major. Measures 1-2: Sixteenth-note patterns. Measure 3: Sixteenth-note patterns followed by a measure of eighth notes. Staff 5: Treble clef, 2/4 time, G major. Measures 1-2: Sixteenth-note patterns. Measure 3: Sixteenth-note patterns followed by a measure of eighth notes. Staff 6: Treble clef, 2/4 time, G major. Measures 1-2: Sixteenth-note patterns. Measure 3: Sixteenth-note patterns followed by a measure of eighth notes.

Dubbla noter för samma ton betyda, att denna ton tages samtidigt på två olika strängar, såsom ock synes av följande version b).

Red.

Stenbockens polska.

5 b). Stämning:

The musical score consists of six staves of music for a single instrument, likely a bowed string instrument. The music is in common time and includes various performance instructions:

- Staff 1: *piz.*, *piz.*, *piz.*, *col arco*
- Staff 2: *piz.*, *piz.*, *piz.*, *col arco*, *piz. arc.*, *piz. arc.*, *piz. arc.*
- Staff 3: *piz. arc.*, *piz.*, *col arco*, *piz.*, *piz.*
- Staff 4: *arco*, *arco*
- Staff 5: *piz.*, *arco*, *piz.*, *arco*, *arco*
- Staff 6: *piz.*, *arco*, *arco*, *piz.*

The music features a variety of rhythmic patterns, including eighth and sixteenth note groups, and dynamic markings such as *piz.* (pizzicato), *col arco* (col legno arco), and *arco* (arco).

Valser.

6.

The musical score consists of eight staves of music for a single instrument, likely a piano or harp. The music is in 3/4 time and treble clef. The first two staves begin with eighth-note patterns. The third staff starts with a sixteenth-note pattern. The fourth staff begins with a quarter note followed by eighth-note pairs. The fifth staff features three groups of eighth notes with 'tr.' (trill) markings above them. The sixth staff contains eighth-note pairs. The seventh staff begins with a sixteenth-note pattern. The eighth staff concludes the piece with a series of eighth-note chords.

Näckens vals.

7.

The music is composed of ten staves of musical notation, numbered 7. The key signature is one sharp, indicating G major. The time signature is 3/4. The treble clef is used throughout. The notation includes various note values such as eighth and sixteenth notes, with several grace notes indicated by small vertical strokes above the main notes. The melody is lyrical, featuring sustained notes and fluid harmonic movement. The first two staves begin with a dotted half note followed by an eighth note. The subsequent staves continue the melodic line with a mix of eighth and sixteenth-note patterns, often accented or slurred to emphasize certain tones. The overall style is characteristic of a waltz, with its distinct three-beat rhythm.

Tredje repisen igänkännes lätt från den fördom mycket sjungna visan »Näcken han sjunger på böljan blå», vilken finnes utgiven både separat och i samlingen »Det sjungande Sverige» samt ursprungligen lär vara en neapolitansk folkvisa: »Nina, te parlo candido». *Red.*

8.

The musical score consists of eight staves of music, numbered 8. The key signature is one sharp (G major). The time signature is 3/4. The music is divided into measures by vertical bar lines. Measures 1-4: Treble clef, three eighth-note groups per measure. Measures 5-8: Treble clef, eighth-note pairs and sixteenth-note patterns. Measures 9-12: Treble clef, eighth-note pairs and sixteenth-note patterns. Measures 13-16: Treble clef, eighth-note pairs and sixteenth-note patterns. Measures 17-20: Treble clef, eighth-note pairs and sixteenth-note patterns. Measures 21-24: Treble clef, eighth-note pairs and sixteenth-note patterns. Measures 25-28: Treble clef, eighth-note pairs and sixteenth-note patterns. Measures 29-32: Treble clef, eighth-note pairs and sixteenth-note patterns. Measures 33-36: Treble clef, eighth-note pairs and sixteenth-note patterns. Measures 37-40: Treble clef, eighth-note pairs and sixteenth-note patterns. Measures 41-44: Treble clef, eighth-note pairs and sixteenth-note patterns. Measures 45-48: Treble clef, eighth-note pairs and sixteenth-note patterns. Measures 49-52: Treble clef, eighth-note pairs and sixteenth-note patterns. Measures 53-56: Treble clef, eighth-note pairs and sixteenth-note patterns. Measures 57-60: Treble clef, eighth-note pairs and sixteenth-note patterns. Measures 61-64: Treble clef, eighth-note pairs and sixteenth-note patterns. Measures 65-68: Treble clef, eighth-note pairs and sixteenth-note patterns. Measures 69-72: Treble clef, eighth-note pairs and sixteenth-note patterns. Measures 73-76: Treble clef, eighth-note pairs and sixteenth-note patterns. Measures 77-80: Treble clef, eighth-note pairs and sixteenth-note patterns. Measures 81-84: Treble clef, eighth-note pairs and sixteenth-note patterns. Measures 85-88: Treble clef, eighth-note pairs and sixteenth-note patterns. Measures 89-92: Treble clef, eighth-note pairs and sixteenth-note patterns. Measures 93-96: Treble clef, eighth-note pairs and sixteenth-note patterns.

9.

10.

The sheet music consists of ten staves of musical notation, likely for a piano or similar instrument. The key signature varies between staves, including G major (two sharps), F major (one sharp), and C major (no sharps or flats). The time signature also changes, notably showing measures in 3/4 and 2/4. The notation includes various note heads, stems, and beams, with some notes having horizontal dashes above them. Measure numbers are present in the first two staves: '11.' in the third measure and '12.' in the eighth measure. Measures 11 and 12 are in 3/4 time. Measures 13 through 16 are in 2/4 time. Measures 17 through 20 are in 3/4 time. Measures 21 through 24 are in 2/4 time. Measures 25 through 28 are in 3/4 time. Measures 29 through 32 are in 2/4 time. Measures 33 through 36 are in 3/4 time. Measures 37 through 40 are in 2/4 time. Measures 41 through 44 are in 3/4 time. Measures 45 through 48 are in 2/4 time. Measures 49 through 52 are in 3/4 time. Measures 53 through 56 are in 2/4 time. Measures 57 through 60 are in 3/4 time. Measures 61 through 64 are in 2/4 time. Measures 65 through 68 are in 3/4 time. Measures 69 through 72 are in 2/4 time. Measures 73 through 76 are in 3/4 time. Measures 77 through 80 are in 2/4 time. Measures 81 through 84 are in 3/4 time. Measures 85 through 88 are in 2/4 time. Measures 89 through 92 are in 3/4 time. Measures 93 through 96 are in 2/4 time.

Björnvalsen.

13. Stämning:

The musical score for Björnvalsen, measure 13, is composed of six staves of music for a violin. The key signature starts with two sharps (G major) and changes to one sharp (F# major) in the middle of the measure. The time signature is 3/4. The music features various note values including eighth and sixteenth notes, with grace notes and slurs. Measure endings are marked with colons and short vertical lines.

I denna förstämsdans (jfr ovan nr 4) har man ansett teckningen b) överflödig, enär endast en sträng är förstånd. Fiolspelaren har blott att iakttaga, att djupaste tonen (d) tages på lösa g-strängen.

Red.

Brännvinspolskor.

14.

15.

Kadriljer.

16.

A musical score consisting of three staves of music. The key signature is G major (one sharp). The time signature is 2/4. The music is divided into measures by vertical bar lines. The first staff begins with a treble clef and a sharp sign. The second staff begins with a bass clef. The third staff begins with a treble clef. The music features various note heads, stems, and beams, with some notes having horizontal dashes through them.

18.

18.

19.

Ola Lans.

(Ljunits härad.)

I Ljunits ock Härrestads härad möter man ofta på landsvägen en böjd gestalt, en sättioårig gubbe med gråsprängt, framskjutande hakskägg, svart hår, slö blick ock rå, fränstötande uppsyn. Fiolen, som han bär i ett fodral av grävsvinsskinn, tillkännager »spillemannen».

Det är OLA LANS på Norra Vallösa, den andre av de sydskånske spelmän, jag lärde känna; en sann typ för det slags musikidkare, som gemenligen kallas »kornspelman», vilka vandra från gård till gård ock spela för ett stycke bröd, en näve salt, en »viska» ull eller allra hälst en sup.

LANS är »gehörsspelman» liksom BROLIN, men honom vida underlägsen i musikalisk begåvning. Hans spel är dock rent ock taktfast, ock stråken för han med kraft ock fart. Om också hans repertoar ej är så utsökt eller värdefull i rent musikaliskt hänseende som BROLINS, erbjuder den i varje fall rätt mycket av intresse. Ock icke minst därför att LANS tycktes själv delvis göra ihop sina stycken. Det hela är dessutom särdeles karakteristiskt för den snart utdöda art av spelmän, som LANS representerar. Hans dubbelgrepp ock ständigt medljudande lösa strängar, hans vana att stödja fiolen mot bröstet ock hålla mittpå stråken — allt fullständigar bilden av en äkta gammaldags spelman. För att spara strängarna ock därigenom göra sina »konstresor» så litet kostsamma som möjligt, har LANS alltid sitt ytterst primitiva instrument i »kornstämma», d. v. s. en eller två toner lägre än den normala stämningen.

LANS spelar vanligen i a-dur, en lättspelt tonart, som gärna användes av medelmåttiga gehörsspelmän. Hos LANSEN får denna tonart en något säregen färg, i det han understundom griper e för ciss och g för giss. Denna vacklan mellan moll- ock besläktad dur-tonart spåras för övrigt även hos notkunniga spelmän.

Polskor.

19.

20.

Första reprisen nästan = föregåendes.

Red.

21.

22.

Valser.

 $\text{♩} = 184.$

23.

24.

25.

26.

The first staff of a musical score for number 26. The key signature is G major (two sharps). The time signature is common time (indicated by 'C'). The melody begins with a quarter note followed by a eighth-note pattern. The pattern continues with eighth and sixteenth notes, ending with a quarter note.

The second staff of the musical score for number 26. The key signature is G major (two sharps). The time signature is common time (indicated by 'C'). The melody continues with eighth and sixteenth notes, ending with a quarter note.

The third staff of the musical score for number 26. The key signature is G major (two sharps). The time signature is common time (indicated by 'C'). The melody continues with eighth and sixteenth notes, ending with a quarter note.

The fourth staff of the musical score for number 26. The key signature is G major (two sharps). The time signature is common time (indicated by 'C'). The melody concludes with eighth and sixteenth notes, ending with a quarter note.

Hoppvalser.

27.

28.

Musical score for Hoppvalser, numbered 27, in G major, 2/4 time. It consists of five staves of music, each ending with a double bar line and repeat dots, indicating a repeating section. The music features various rhythmic patterns including eighth and sixteenth notes with grace notes.

Musical score for Hoppvalser, numbered 28, in G major, 2/4 time. It consists of four staves of music, each ending with a double bar line and repeat dots, indicating a repeating section. The music features eighth and sixteenth note patterns.

Brännvinspolskor.

29.

Five staves of musical notation in G clef, 2/4 time. The notation consists of eighth and sixteenth notes, with various rests and dynamic markings such as a question mark above a note and a dash below a note. The music is divided into measures by vertical bar lines.

Den förut omtalade »vacklan» hos O. Lans o. a. mellan kromatiska halvtoner har här, liksom i polsken nr 22 och hoppvalsen nr 28, antagit synnerligen sällsamma och för våra öron främmande former. Jfr åtskilliga av de följande spelmännen, särdeles de såsom »gammaldags» betecknade, såsom Ola Feuer, Anders Svensson, Mårten Mattsson m. fl.

Red.

30.

Nils Svensson.

(Snårestad, Ljunits härad.)

Ett besök hos torparen NILS SVENSSON i Snårestad, en säxtioårig lärjunge av den bekante NILS MÅNSSON (»Rusken»), från St. Härrestad, gav följande melodier:

Polska.

31.

The musical score for 'Nils Svensson' includes four staves of music. The key signature is G major (no sharps or flats). The time signature is 3/4. The music begins with a treble clef and a sharp sign indicating G major. The first staff starts with a dotted half note followed by a sixteenth-note pattern. The second staff continues with a sixteenth-note pattern. The third staff begins with a sixteenth-note pattern. The fourth staff concludes the section with a sixteenth-note pattern. Each staff ends with a repeat sign and a double bar line, indicating a repeat of the section. The music features eighth-note patterns and sixteenth-note figures.

Svingedans (»Runtenom»).

32.

The musical score for Svingedans (»Runtenom«) starts with a treble clef and a 3/4 time signature. The first staff shows a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes. The second staff continues with a similar pattern. The third staff concludes the section with a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes.

Namnet »Runtenom» förekommer även vid danska folkdansar, vilka icke gå i $\frac{3}{4}$, utan i $\frac{2}{4}$ takt. Ex. i Berggreens Folkesange nr 265—6.

Red.

Vals.

33.

1   2

Brännvinspolska.

34.

Musical score for Nils Svensson's Vals, Brännvinspolska, page XIV. 1, measure 34. The score is in G major (two sharps) and common time. It consists of five staves of music. Measure 1 starts with a eighth note followed by a sixteenth-note pair, then a eighth note, a sixteenth-note pair, a eighth note, a sixteenth-note pair, a eighth note, a sixteenth-note pair, and a eighth note. Measure 2 starts with a eighth note followed by a sixteenth-note pair, then a eighth note, a sixteenth-note pair, a eighth note, a sixteenth-note pair, a eighth note, a sixteenth-note pair, and a eighth note. Measure 3 starts with a eighth note followed by a sixteenth-note pair, then a eighth note, a sixteenth-note pair, a eighth note, a sixteenth-note pair, a eighth note, a sixteenth-note pair, and a eighth note. Measure 4 starts with a eighth note followed by a sixteenth-note pair, then a eighth note, a sixteenth-note pair, a eighth note, a sixteenth-note pair, a eighth note, a sixteenth-note pair, and a eighth note. Measure 5 starts with a eighth note followed by a sixteenth-note pair, then a eighth note, a sixteenth-note pair, a eighth note, a sixteenth-note pair, a eighth note, a sixteenth-note pair, and a eighth note. The first four measures end with a double bar line, and the fifth measure ends with a single bar line.

Kadrilj.

35.

Ola Persson (»Ola Sjöbo»).

(Sjöbo, Genarps socken, Bara härad.)

Från Snårestad ställdes färden mot Börringe. Det gällde ett besök hos OLA PERSSON i Sjöbo (Genarps socken), denne allmänt omtyckte spelman, som i nära säxtio år varit oumbärlig vid alla gillen och danstillsättningar kring Börringe och Häcke-bärga (härregårdar). Gammal och ung nämnde honom med förtjusning. Det var icke blott genom sitt utomordentliga spel han gjort sig så omtyckt; hans livliga väsen, godmodiga skämt och glada infall lovade alltid glädje och gamman, där OLA SJÖBO var med. Oaktat sina åttio år hade han ännu en ynglings livlighet och kraft. Det breda, ärliga ansiktet med den öppna, skälmska blicken gjorde honom till en god representant för den humoristiske sydskåningen med sitt jämna lynne och sin fryntlighet. OLA SJÖBO åtnjöt stor ryktbarhet för sin färdighet i fiolspelning. Också fann jag, att ryktet ej överdrivit. De vackra, fylliga toner, han frambragte ur sitt instrument, ledsagades av en ovanlig livlighet och känsla i föredraget. Ock lägger man härtill hans stora fingerfärdighet och strängt rytmiska spel, som aldrig förfelade att sätta en viss fart i de dansande, så förvånar man sig ej över att mången i sin vidskeplighet trott, att gubben lärt sin konst av »ellen» (näcken) själv.

Men de gamle byspelmännens led glesnar allt mer, och OLA SJÖBO blev den förste av dem, jag träffat, som gick ur tiden. Hans fiol, som upplivat så mången till munter dans, hans glada skämt, som kommit så mången att för en stund glömma livets allvar, ha nu tystnat för alltid. Då i början av sommaren underrättelsen om hans död spreds i näjden, fanns

väl knappt någon, som ej med saknad tänkte på gamle OLA SJÖBO. Ånnu är det med vemod jag tänker på de angenäma stunder, som jag tillbragt hos den vänlige gubben med det järtliga, vinnande sättet ock det sympatiska väsendet.

Polskor.

36.

The musical score for Polskor, numbered 36, is presented in eight staves. The key signature is G major (two sharps). The time signature is 3/4. The treble clef is used throughout. The music consists of eighth-note patterns and sixteenth-note figures, with some slurs and rests. The score is divided into measures by vertical bar lines. The first staff begins with a sixteenth-note figure followed by eighth notes. The second staff starts with eighth notes. The third staff begins with eighth notes. The fourth staff starts with eighth notes. The fifth staff begins with eighth notes. The sixth staff starts with eighth notes. The seventh staff begins with eighth notes. The eighth staff concludes with a repeat sign and two endings.

37.

